

9. Идалык жап

1.

лудын, кодын, коден, кутырен, коштын, койын, толын, тунем(ын), каен, йөрәтен, каналтен, ямдылен, ыштен, возен, кын'ел(ын), кочкын, вучен, пуэн, ўжын, мушкын, шинчын, шинчен, мален, ойыртегалт(ын), илен, йынгырген, ужарген, пытарен

2.

1. полшен керташ 2. ямдылен керташ 3. пытарен керташ 4. толын керташ 5. вучен керташ 6. налын керташ 7. каналтен керташ 8. чыла вере мален керташ

3.

1. ончен 2. лудын 3. ыштен 4. вучен 5. полшен 6. кочкын

4.

a) – Уке, тудат полшен ок/огеш керт, жапше уке. – Уке, мый тыйым вучен ом керт, жапем уке. – Уке, Сергеат вучен ок/огеш керт, жапше уке. b) – Уке, нунат огыт керт, йолышт коршта. c) – Уке, огыт керт, нунат черле улыт. d) – Уке, мыят ом керт, мыланемат университетыш кайыман.

5.

1. Уке, кечывалым мален она/огына керт. 2. Уке, тыйым кас марте вучен ом керт. 3. Уке, тыланет марий йылмым туныктен ом керт. 4. Уке, тиде черле кайык чонештен ок/огеш керт. 5. Уке, таче кастане тыланет йынгырген ом керт. 6. Уке, Эчан рушарнян театрыш каен ок/огеш керт. 7. Уке, тиде предложенийым руш йылмыш кусарен ом керт.

6.

1. Мый тыланет/тылат полшен кертам. 2. Таче кастане тудо толын ок/огеш керт. 3. Ме тендам туныктен огына/она керт, ме финн йылмым огына/она пале. 4. Нуно тиде пашам рушарнян пытарен кертыт. 5. Мый тудым йөрәтен ом керт, тудо поро огыл. 6. Те изиш каналтен кертыда.

7.

кочкын шинчаш 'to sit and eat', вучен шинчаш 'to sit and wait', мален кияш 'to lie sleeping', мален шинчаш 'to sit sleeping', ырыктен кочкаш 'to warm up and eat', шинчен каналташ 'to sit and relax'

8.

1. (S)he will not finish studying at the university this year. 2. What are you doing? We are sitting and eating. 3. What are you doing here? I am sitting and waiting for you. 4. Why are you lying around and sleeping so much? Get up! 5. The little girl is sitting and sleeping in her mother's arms. 6. We will not invite him/her.

9.

1. Шўжаретлан шўрым шолтен йўктө. 2. Ачат толын пура. 3. Мый изиш шинчен каналтем. 4. Мыйын кочмем шуэш, шўрым ырыктен кочкам.

10.

1. Invite your friend, (s)he can help us. 2. 'My father will bring me many books from town,' says little Roza. 3. Read through this exercise. 4. I have to talk to Echan. 5. One can learn a lot by reading books. 6. Pötyr's younger brother, having taken his bag, goes outside.

11.

1. Пашамым вич шагатлан ыштен пытарем. 2. Ме куд шагатлан мален кын'елына. 3. Йываным ужын, Ануш йошкарген кая. 4. Серге эргыжлан пөлекым налын толеш.

12.

1. Кайык-влак шыжым шокшо элыш чонештен каят. 2. Серге, редактор дене кутырен нал. 3. Мыланем пален налаш күлеш, мыняр шагатлан Моско гыч поезд толеш. 4. Тиде почеламутым лудын лекса да тунемза. 5. Эрдене те мыняр шагатлан мален кын'елыда? 6. Тиде ийыште Йыванын эргыже школым тунем пытара.

13.

кечыла, рвезыла, изи үдырла, мардежла, изила, черлыла

14.

черлыла койыда, коршта, Вуйна пеш коршта, авамла ~ аванала коеш

15.

1. We read a lot in Russian, German, and Mari. 2. I speak a little Hungarian. 3. This little girl works like an adult. 4. My son, why are you crying like a little child?

16.

1. Кагаз самолёт кайыкла чонештен кая. – The paper plane flies off like a bird. 2. Мыйын шольым/шол'ем мардежла эртен кая. – My little brother shoots by like the wind. 3. Телым мланде мамык төшакла коеш. – In winter, the ground looks like a feather bed. 4. Шошым кече тулшолла йошкарген лектеш. – In spring, the sun comes up red like a hot coal.

17.

1. Йошкар-Олаште 2. школыш(ко) 3. йочаштым 4. ешге 5. диванеш 6. акамла 7. Сашан, университетыште

18.

1. Trees are white in winter and green in summer. 2. I do not like white flowers. 3. Green grass grows in the forest. 4. little Anush 5. Anush is little. 6. green tree 7. The tree is green. 8. hot spring 9. Spring is hot.

19.

1. Шем, шеме 2. ошо, Ош 3. йошкар, йошкарге 4. ужарге, Ужар

20.

шокшырак, эн шокшо; чотрак, эн чот; йўштырак, эн йўштö; сайрак, эн сай; шукырак, эн шуко; изирак, эн изи

21.

1. Эчан Ануш деч кугурак. 2. Йошкар-Ола Волжск деч кугурак. 3. Кагаз лум деч ошырак. 4. Кенезым кече йўд деч кужурак. 5. Кичиер Яльчик деч изирак.

22.

1. Кенез теле деч шокшырак. 2. Теле лум шошо лум деч ошырак. 3. Пий пырыс деч кугурак. 4. Кидпарня йолварня деч кужурак.

23.

1. порырак, эн поро 2. кужурак, эн кужу 3. шокшырак, эн шокшо 4. варарак, эн вара 5. шемырак, эн шеме

24.

1. Воспитатель Ануш дене идалык жап нерген кутыра. 2. Идалыкыште ныл идалык жап. 3. Шошо почеш кенез толеш. 4. Теле деч вара шошо толеш. 5. Ануш телым эн чот йората. 6. Телым лум лумеш. Мланде ош мамык төшакла коеш. Эше телым издер да ече дене мунчалташ лиеш. Телым тудо У ий пайремым йората. Йүштө Кугыза толеш, пөлекым конда. 7. (different possibilities)

25.

1. Йүштө, шокшо 2. Ош 3. шокшо 4. ужарге 5. изи

26.

1. лумеш 2. шула 3. лектеш 4. йүреш 5. чонештен толыт 6. чонештен каят 7. шочеш

27.

1. Шошым игече шокшо. 2. Кенезым чодыраште түрлө саска шочеш. 3. Телым мый ече дене мунчалтем. 4. Йүр шыжым чүчкыдын йүреш. 5. Кече шыжым/телым шагал ырыкта. 6. (for example) Чүчкыдын. / Уке, мый йонылыш ом лий. 7. Теле кече шошо кече деч күчык/күчыкрак. 8. (for example) Келша. / Ок келше. 9. Йүштө Кугыза толеш, пөлекым конда. 10. Йүштө мардеж шыжым, телым пуа.

28.

У ий пайремым, Йүштө Кугызам, Йүштө Кугызалан, почеламутым, йоча-влаклан, пөлекым

29.

1. ден, нерген 2. гыч 3. гыч, марте 4. дек(е) 5. деч вара 6. гыч 7. марте 8. деч

30.

Идалыкыште ныл жап: шошо, кенез, шыже, теле. Шошым мый йоратем. Шошым кече сайын ырыкта. Лум шула, пушенге-влак ужаргат, кайык-влак чонештен толыт. Мый кайыкым колышташ йоратем. Могай мотор жап!